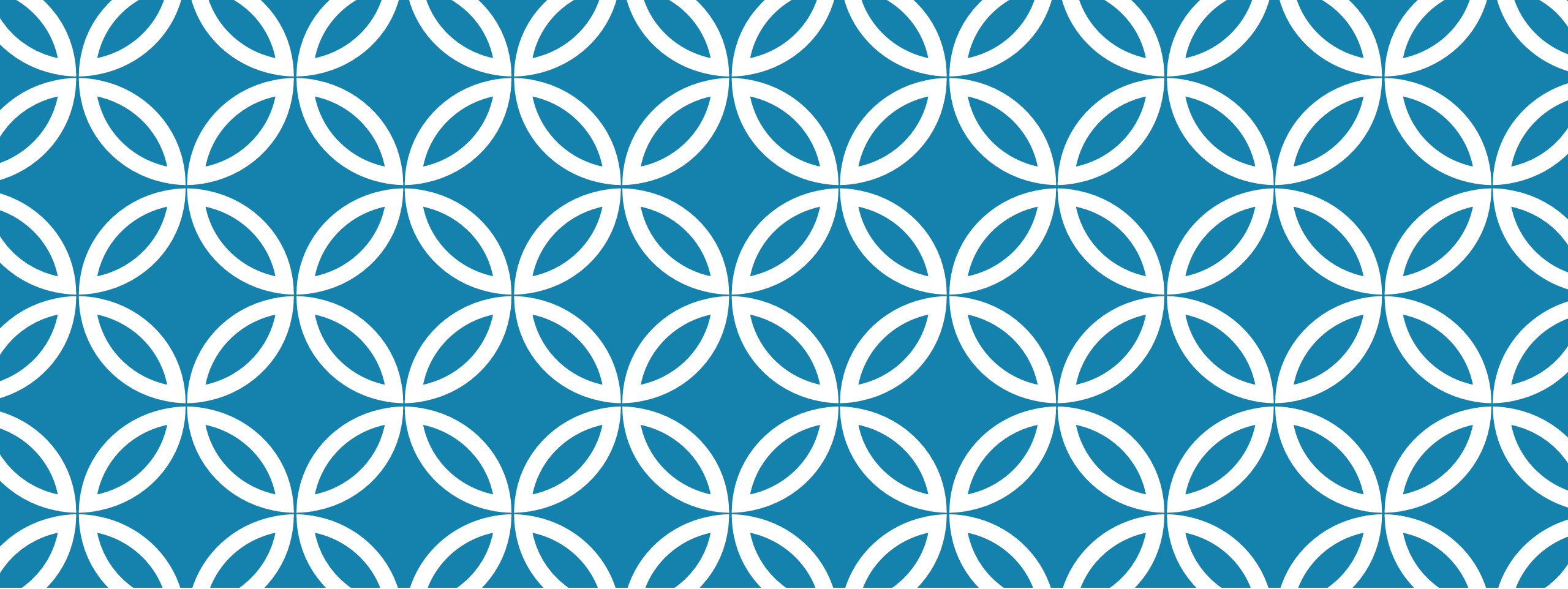
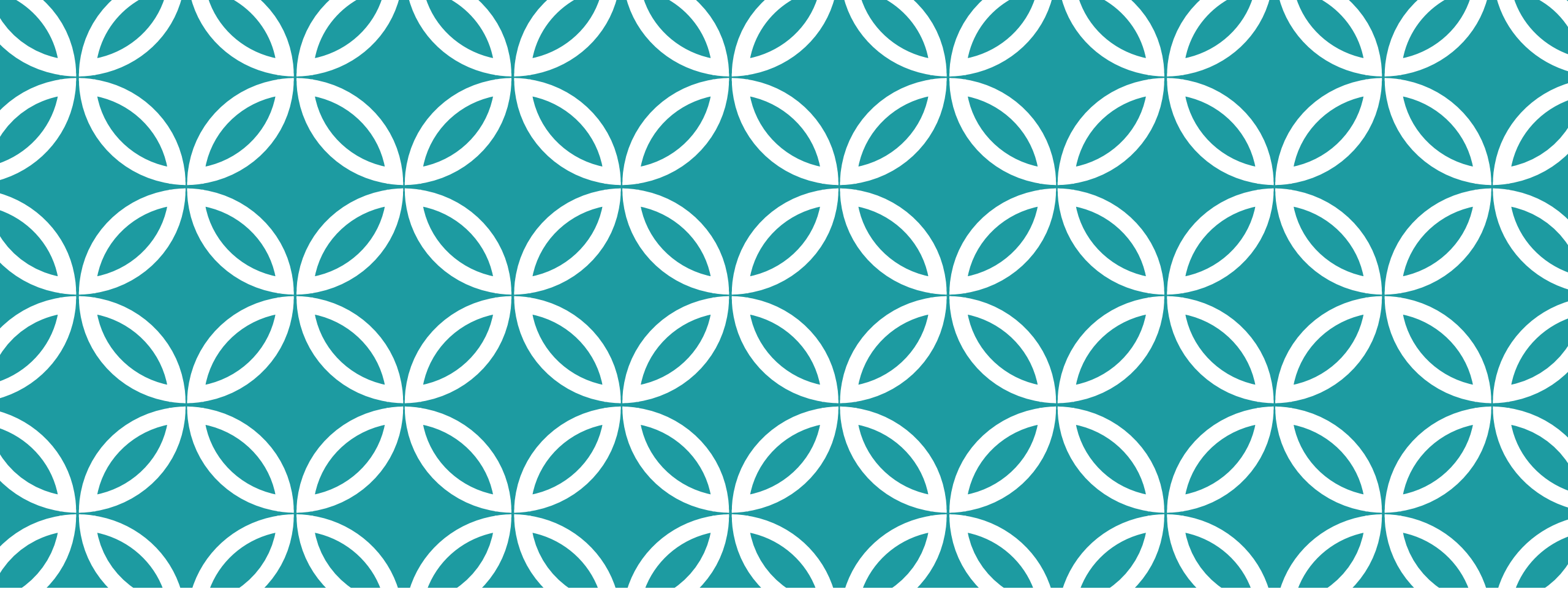

LA POESIA ENVERS L'ESCOLA

6a Trobada pedagògica del
Saló del Llibre Infantil i Juvenil
de Catalunya
6 d'abril de 2019

ON BUSQUEM LA POESIA?

CURRÍCULUM

Decret 181/2008, de 9 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de segon cicle de l'educació infantil.

Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

CURRÍCULUM

Decret 181/2008, de 9 de setembre, d'ordenació dels ensenyaments de segon cicle de l'educació infantil.

Interpretar, crear, imaginar... i gaudir amb la literatura

La literatura, en totes les seves manifestacions, poesia, poesia visual, conte, àlbum il·lustrat, teatre, cinema, còmic, etc., té un paper important en el desenvolupament de la creativitat i en l'adquisició de la llengua oral i escrita. Afavoreix i desperta la capacitat lúdica i creativa i aporta falques riques tant en l'apropiació de la llengua com en el desenvolupament integral de l'infant, en el plaer i el joc artístic. Per això el joc lingüístic i creatiu té una presència significativa a l'escola.

**“Estimo les lletres que formen els mots, i els llavis que els diuen,
i el cor que els entén... perquè als mots hi ha l'ànima de tota la gent.”**

Joana Raspall (1997)

La literatura aborda també el vessant emocional de l'educació. Ajuda a interpretar, imaginar, somiar, identificar-se i reconèixer l'entorn cultural. Una lectura en profunditat per part de l'adult és l'única manera de garantir una lectura comprensiva dels nens.

currículum
i orientacions
educació
infantil

segon cicle

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

CURRÍCULUM

Decret 119/2015, de 23 de juny, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària.

Dimensió comunicació oral

Cal preparar els alumnes per als dos tipus de discurs existents: el produït per una sola persona, com en el cas d'una xerrada, una ponència o un recital de poesia i per al plurigestionat, és a dir, quan intervien diferents persones que intercanvien contínuament els papers d'emissor i receptor del missatge.

Contingut cicle mitjà i cicle superior

Educació literària

- Comprensió de textos literaris aplicant estratègies específiques per aprofundir en el sentit del text.
- Audició, lectura, memorització i recitació de textos, poemes, cançons, llegendes, refranys o dites.
- Interpretació del llenguatge literari: derivació, composició, sentit figurat, interpretació de locucions, frases fetes o refranys; ritme i rima, si es tracta de poesia o cançó.

CURRÍCULUM

Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.

Competència 11. Expressar, oralment o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos.

Reconèixer i valorar les característiques del gènere al que pertanyen els textos (poesia, narrativa, teatre).

Competència 10. Reproduir oralment, recitar i dramatitzar textos literaris adaptats o autèntics (llengües estrangeres)

L'oralitat adquireix un pes rellevant en l'aprenentatge d'una llengua estrangera. La lectura en veu alta d'obres literàries, la recitació de poesia, la dramatització i el cant permeten aprendre a pronunciar i a entonar textos de poca extensió i creats —o triats— específicament per a l'activitat programada, de manera correcta, expressiva, amb ritme adequat.

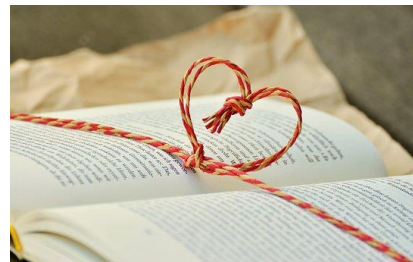
1/305	Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya	Núm. 6945 - 28.8.2015
CVC-DOGC-A-1622701-1-2015		
DISPOSICIONS		
DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT		
DECRET 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.		
La Generalitat de Catalunya, d'acord amb allò previst a l'article 131.3.c) de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, té atribuïda de potestat compartida per a l'establiment dels plans d'estudi corresponents a l'educació secundària obligatòria (ESO), incloent-hi l'ordenació curricular.		
D'acord amb la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, s'entén per currículum la regulació dels elements que determinen els processos d'ensenyament i aprenentatge per a cada un dels ensenyaments. El currículum de l'educació secundària obligatòria comprèn els objectius, els continguts, els mètodes pedagògics i els criteris d'avaluació, que han de permetre que els alumnes acabin l'ensenyament obligatori havent assolit les competències bàsiques que determina aquest Decret. El currículum guia les activitats educatives escolars, en concret les intencions i proporciona guies d'acció adequades al professorat, que té la responsabilitat última a l'hora de concretar-ne l'aplicació.		
La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, estableix que correspon al Govern de la Generalitat de Catalunya determinar el currículum per a cada curs de les etapes i ensenyaments del sistema educatiu català, en el marc dels aspectes que garanteixen l'assoliment de les competències bàsiques, la validesa dels títols i la formació comuna regulats per les lleis.		
En aquest marc, el Decret ordena el currículum per a l'educació secundària obligatòria tenint en compte els principis fonamentals següents.		
En primer lloc, planteja un currículum competencial per a la millora de la qualitat de l'aprenentatge. En aquest sentit, el Decret recull i aprofunda tota la reflexió pedagògica impulsada pel Departament d'Ensenyament des de l'any 2000 en l'àmbit de les competències bàsiques. Assumeix el plantejament competencial contingut en la legislació vigent i les referències internacionals de la Unió Europea, com l'Estratègia Educació i Formació 2020 (ET 2020) o la Recomanació 2006/96/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, sobre la qual es fonamenta el marc normatiu vigent. També determina que el currículum de l'educació secundària obligatòria s'ha d'orientar a l'adquisició de les competències bàsiques i ha de facilitar tant la incorporació dels alumnes als estudis posteriors i a la vida adulta com el desenvolupament de l'aprenentatge al llarg de la vida.		
Aquest plantejament competencial no tan sols facilita el grau d'assoliment de les competències, sinó que també promou la mobilitat i l'excel·lència. Igualment, posa els aprenentatges en acció i observa un currículum aplicat. El treball per competències constitueix també un estimul metodològic per als equips docents dins els centres i afavoreix la presència dels diferents aspectes transversals del currículum.		
En segon lloc, fixa com a prioritat la continuïtat formativa de tots els alumnes, per tal de fomentar que compleixin estudis postobligatoris d'acord amb els seus interessos i potencialitats en un context de permeabilitat entre les diferents opcions formatives.		
En tercer lloc, determina l'orientació com una responsabilitat compartida de l'equip docent per a l'acompanyament de l'alumnat al llarg de la seva escolarització. Proposa una guia curricular que garanteixi una mirada inclusiva. Els objectius de millora educativa han de possibilitar que el màxim d'alumnes finalitzin l'ESO.		
En quart lloc, el Decret estableix l'avaluació de l'alumne com una part essencial del seu procés d'aprenentatge, amb un enfocament global, continuat i integrador. Així, l'avaluació formativa adquireix un caràcter fonamental i orientador a l'hora d'avaluar, valorar i monitorar, si cal, la pràctica docent de l'etapa educativa per aconseguir els objectius d'aprenentatge que estableix el currículum. Des de l'any 2010, es realitzen proves d'avaluació diagnòstica i des de l'any 2012, proves de competències bàsiques a quart d'ESO. Aquestes proves, conjuntament amb altres eines d'avaluació dels centres, pretenen ser una eina útil per a l'alumnat, el professorat i els centres.		
Finalment, aquest currículum vol incentivar el treball en equip i la coresponsabilitat de tot el professorat a l'hora de desenvolupar els projectes educatius dels centres i també esdevindrà un marc de referència per a desenvolupaments normatius posteriors.		
ISBN 988-2884	http://www.gencat.cat/diari	CL B 38319-2015

APRENTATGE AL LLARG DE LA VIDA

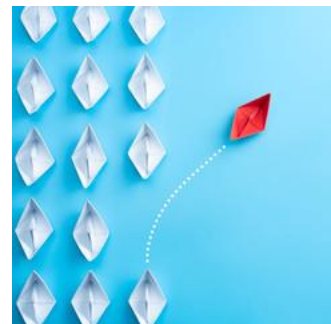
TRANSFERIBLE

SIGNIFICATIU

PERDURABLE

PRODUCTIU

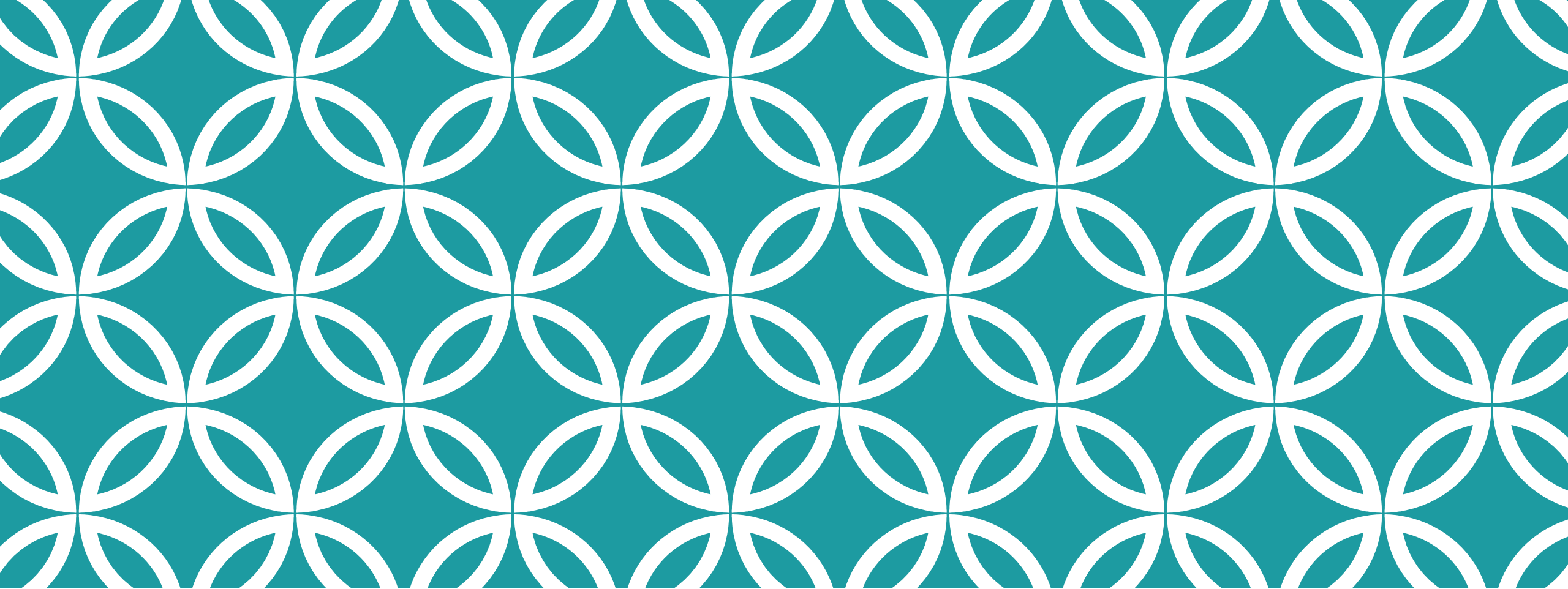

FUNCIONAL

APRENTATGE COMPETENCIAL

1306	Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya	Núm. 6945 - 28.8.2015
CVE-DOGC-A-18237851-0015		
DISPOSICIONS		
DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT		
DECRET 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria.		
La Generalitat de Catalunya, d'acord amb allò previst a l'article 131.3.1.c) de l'Estatut d'autonomia de Catalunya, té atribuïda de potestat compartida per a l'establiment dels plans d'estudi corresponents a l'educació secundària obligatòria (ESO), incloent-hi l'ordenació curricular.		
D'acord amb la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació, s'entén per currículum la regulació dels elements que determinen els processos d'ensenyament i d'aprenentatge per a cada un dels ensenyaments. El currículum de l'educació secundària obligatòria comprèn els objectius, els continguts, els mètodes pedagògics i els criteris d'avaluació, que han de permetre que els alumnes assolin l'ensenyament obligatori havent assolit les competències bàsiques que determina aquest Decret. El currículum guia les activitats educatives escolars, en concretar les intencions i proposar guies d'acció adequades al professorat, que té la responsabilitat última a l'hora de concretar-ne l'aplicació.		
La Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, estableix que correspon al Govern de la Generalitat de Catalunya determinar el currículum per a cada una de les etapes i ensenyaments del sistema educatiu català, en el marc dels aspectes que garanteixen l'assoliment de les competències bàsiques, la validesa dels títols i la formació comuna regulats per les lleis.		
En aquest marc, el Decret ordena el currículum per a l'educació secundària obligatòria tenint en compte els principis fonamentals següents:		
En primer lloc, planteja un currículum competencial per a la millora de la qualitat de l'aprenentatge. En aquest sentit, el Decret recull i aprofunda tota la reflexió pedagògica impulsada pel Departament d'Ensenyament des de l'any 2000 en l'àmbit de les competències bàsiques. Assumint el plantejament competencial contingut en la legislació vigent i les referències internacionals de la Unió Europea, com l'Estratègia Educació i Formació 2020 (EF 2020) i la Resolució 2004/962/CE del Parlament Europeu del Consell, de 18 de desembre de 2004, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent, sobre la qual es fonamenta el marc normatiu vigent, també determina que el currículum de l'educació secundària obligatòria s'ha d'orientar a l'assoliment de les competències bàsiques i ha de facilitar tant la incorporació dels alumnes als estudis posteriors i a la vida adulta com el desenvolupament de l'aprenentatge al llarg de la vida.		
Aquest plantejament competencial no tan sols facilita el grau d'assoliment de les competències, sinó que també promou la rotunditat i l'excel·lència. Igualment, posa els aprenentatges en acció i dissenya un currículum aplicat. El treball per competències constitueix també un estimul metodològic per als equips docents dins els centres i afavoreix la presència dels diferents aspectes transversals del currículum.		
En segon lloc, fixa com a prioritat la continuïtat formativa de tots els alumnes, per tal de fomentar que compleixin estudis postobligatoris d'acord amb els seus interessos i potencialitats en un context de permeabilitat entre les diferents opcions formatives.		
En tercer lloc, determina l'orientació com una responsabilitat compartida de l'equip docent per a l'acompanyament de l'alumnat al llarg de la seva escolarització. Proposa una gràfica curricular que garanteixi una mirada inclusiva. Els objectius de millora educativa han de possibilitar que el màxim d'alumnes finalitzin l'ESO.		
En quart lloc, el Decret estableix l'avaluació de l'alumne com una part essencial del seu procés d'aprenentatge, amb un enfocament global, continu i integrador. Així, l'avaluació formativa adquireix un caràcter fonamental, orientador a l'hora d'analitzar, valorar i reorientar, si cal, la pràctica docent de l'etapa educativa per aconseguir els objectius d'aprenentatge que estableix el currículum. Des de l'any 2010, es realitzen proves d'avaluació diagnòstica i des de l'any 2012, proves de competències bàsiques a quart d'ESO. Aquestes proves, conjuntament amb altres eines d'avaluació dels centres, pretenen ser una eina útil per a l'alumnat, el professorat i els centres.		
Finalment, aquest currículum vol incentivar el treball en equip i la responsabilitat de tot el professorat a l'hora de desenvolupar els projectes educatius dels centres i també establir un marc de referència per a desplaçaments normatius posteriors.		

POESIA PER A LA VIDA?

“Un gran poema no es limita a descriure les coses, ni tampoc a enumerar-les; més aviat les inventa i les reconstrueix, les treu de l’obscuritat i les transforma (...) un poeta eficaç és aquell que ens explica *alguna* cosa que no sabíem abans, és aquell qui aconsegueix que mai més puguem mirar-ho com ho fèiem abans.”

Benjamín Prado

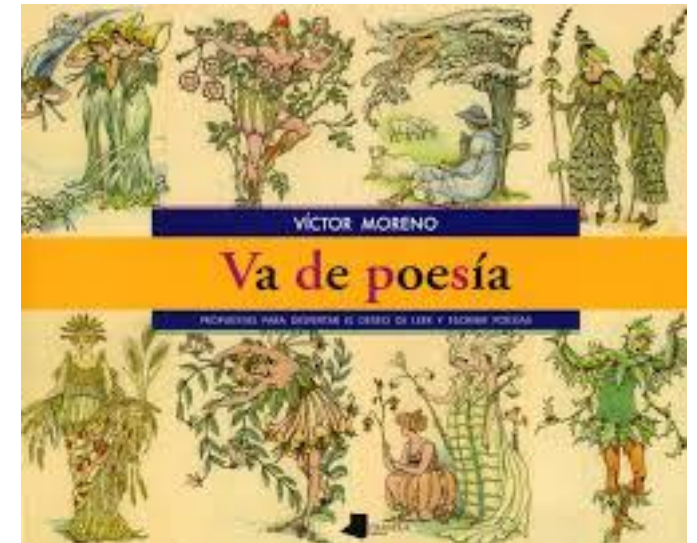
Siete maneras de decir manzana

“La poesia és un mitjà lingüístic més per explicar allò que pensem, el que sentim i allò que somiem. I tot això en una exquisida barreja.”

Víctor Moreno

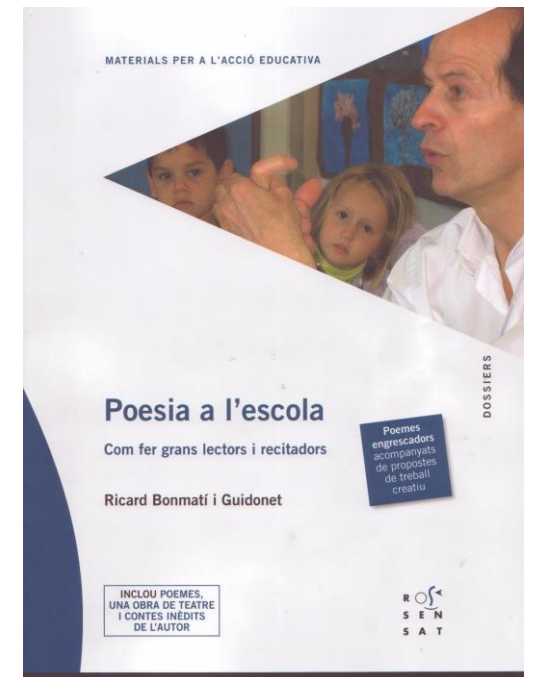
Va de poesia

“La poesia, doncs, conté aquests dos ingredients imprescindibles: el coneixement del món (per mitjà del qual anem adquirint *llum*, saviesa, habilitats materials) i el coneixement dels altres i d'un mateix (per mitjà del qual anem adquirint *dolçor*, humanitat i habilitats espirituals.”

Ricard Bonmatí

Poesia a l'escola. Com fer grans lectors i recitadors

“La poesia és a vegades en un racó de la cuina, a l’armari, al mirall del bany (...). Un poema pot amagar-se a la butxaca de l’amic a qui no li passa mai res (...) Per això hem de parlar de moltes coses: del temps, la imaginació, de les paraules, de la gent, de les ciutats, del mar. I per això hem d’aprendre a mirar. (...) Sobretot hem d’aprendre a mirar.”

Luis García Montero

Lecciones de poesía para niños inquietos

“Quan un roc enmig del pas ens impedeix seguir pel camí lògic, o un atzucac ens en fa qüestionar el traçat, la poesia ens fa fer un salt al costat, i ens treu del camí obsolet, previsible i causal, per dur-nos a la llera on roden les preguntes, a rodar amb elles, als marges, marginal. A força d'imatges i de ritmes, el poema obre finestres on hi havia murs.”

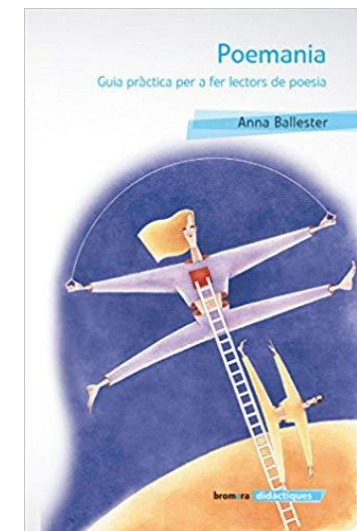
Laura López Granell

entrevista a *La Llança*. El Nacional (19/06/17)

“La poesia ens proporciona un llenguatge més acurat, amb un alt valor simbòlic i significatiu, que ens obri noves dimensions expressives. De ben menuts, els xiquets i xiquetes gaudeixen amb la musicalitat, el ritme i el joc de les paraules. La poesia forma part de la seva vida.”

Anna Ballester

Poemania

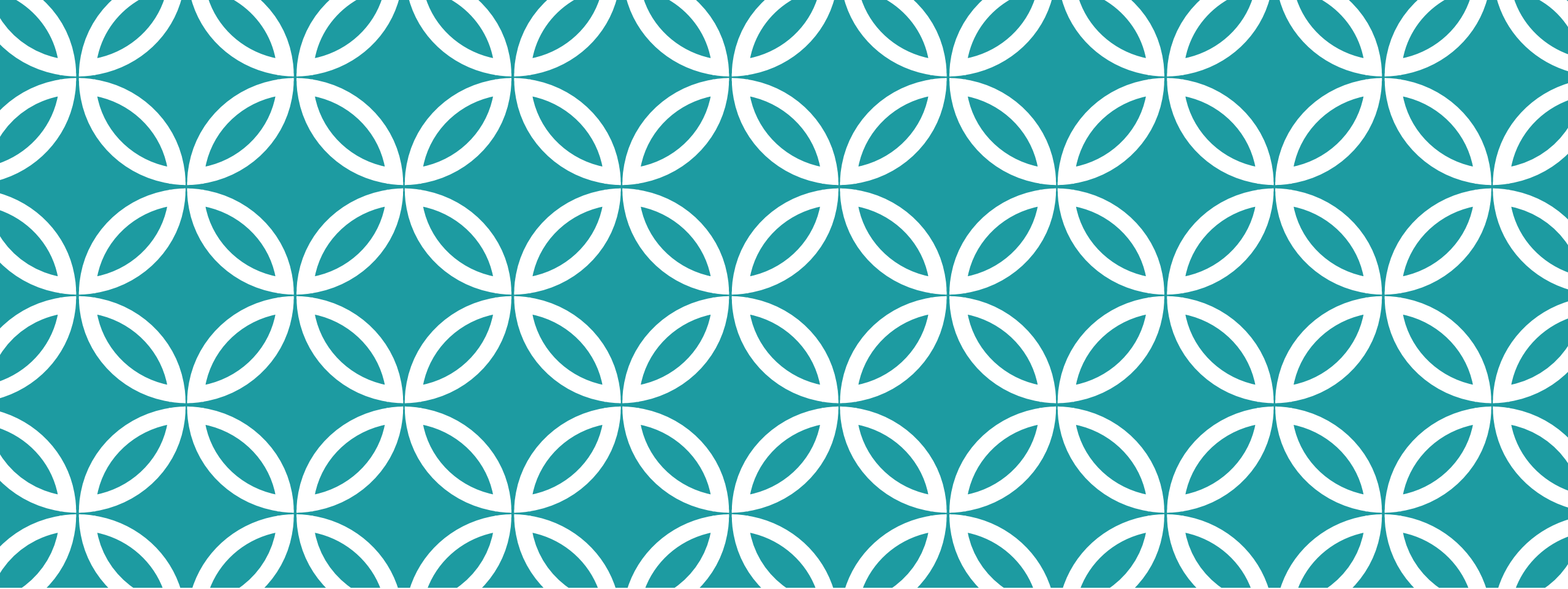

“Recitar és com mirar un quadre: cadascú hi pot trobar detalls diferents.”

Montserrat Bertran

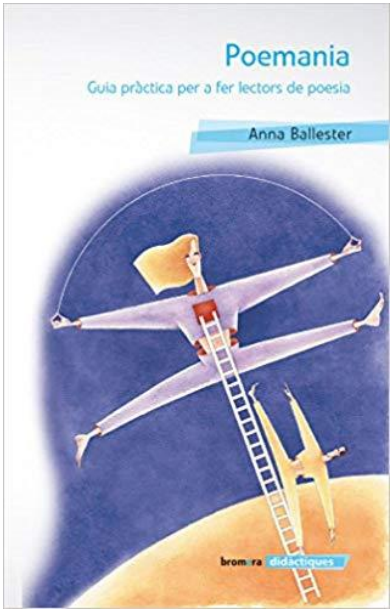
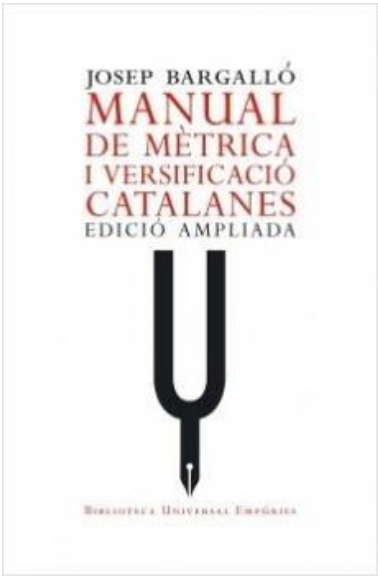
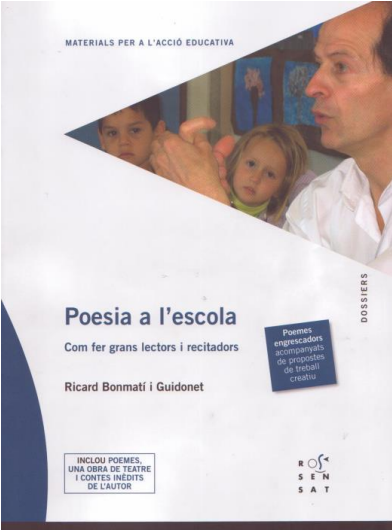
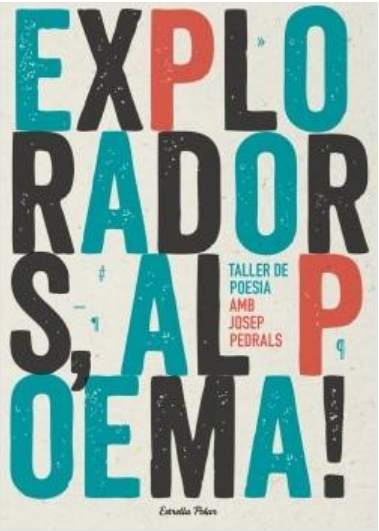
Poetiquem. Fem present la poesia a l'escola. Revista Infància, 223

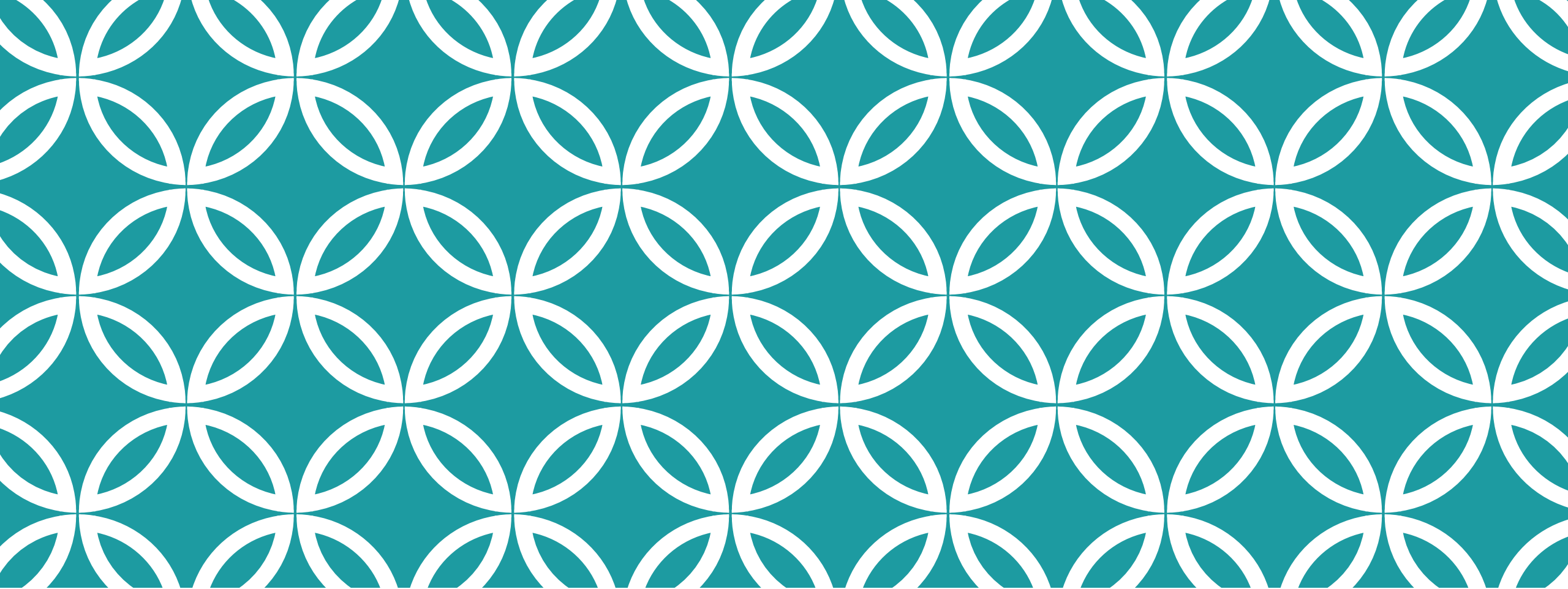

PERÒ... COM ENSENYEM A MIRAR?

CRITERIS DE VALORACIÓ DE POESIA

Lluch, G. (2010).

*Cómo seleccionar libros para
niños y jóvenes.*

Gijón: Ed. Trea, pp.105-108.

Commou i desperta la sensibilitat dels lectors.

Expressa breument idees, sentiments, emocions.

Evoca sensacions tàctils i visuals, imatges sensorials, sons, aromes...

Desperta la imaginació, diverteix i sorprèn.

Mostra la vida quotidiana, i ens descobreix el que té de profunda, de propera, de somiadora.

Es relaciona amb la nostra vida diària, amb la manera de sentir, veure i viure la realitat que ens envolta i amb els nexes que establim amb els altres.

Proposa jocs amb el llenguatge basats en la rima, el ritme i la musicalitat.

La rima, si n'hi ha, es construeix en funció dels sentits i la musicalitat.

El llenguatge associa, enfronta, acumula o repeteix paraules i sons per aconseguir un efecte musical.

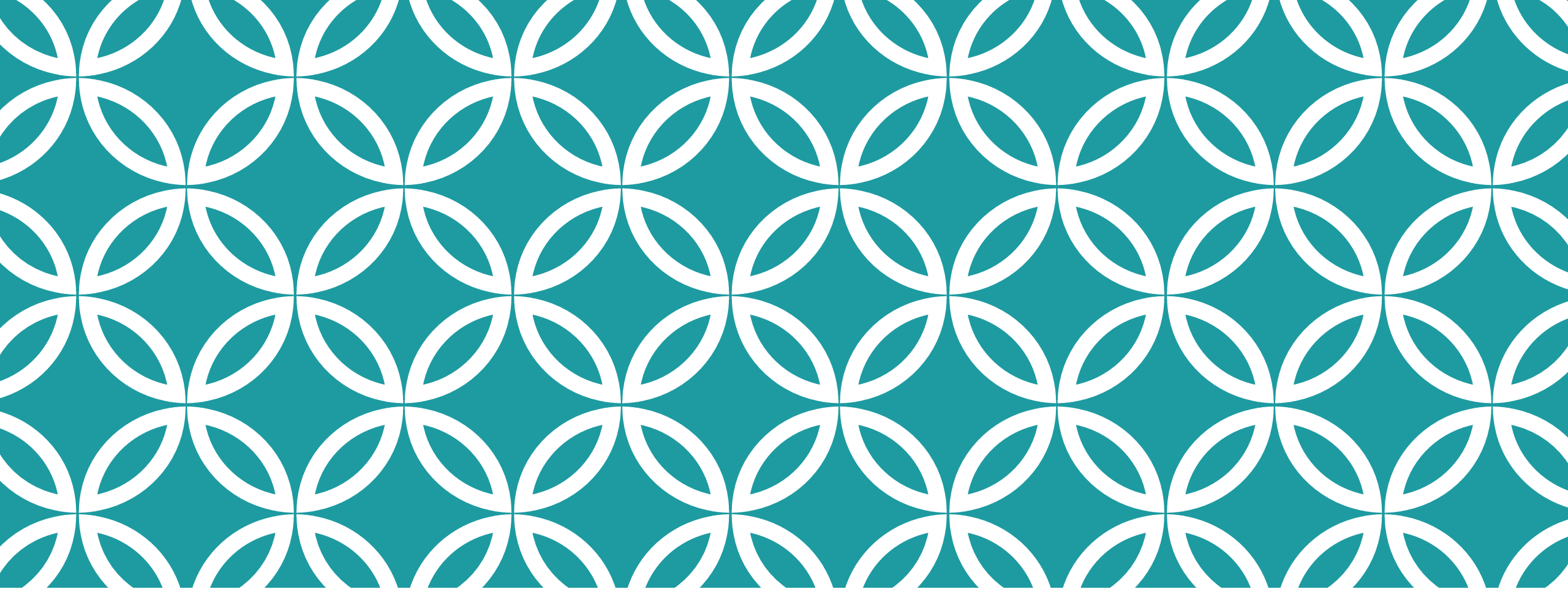
Estableix correspondències entre paraules i realitats que no li són comunes per crear nous significats (figures retòriques).

Si és una antologia mostra el fonamental d'un autor, període o temàtica.

Si és una traducció, respecta la musicalitat i el sentit del text.

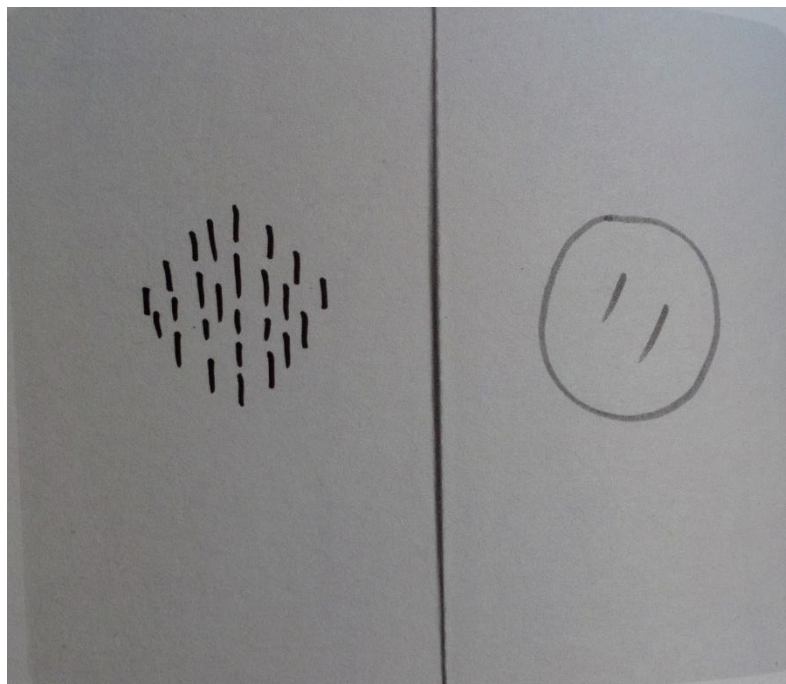
Està lligada a l'oralitat, exigeix la memòria, convida al joc corporal i al recitat.

Diverteix, causa sorpresa, a vegades acudint a situacions irreverents.

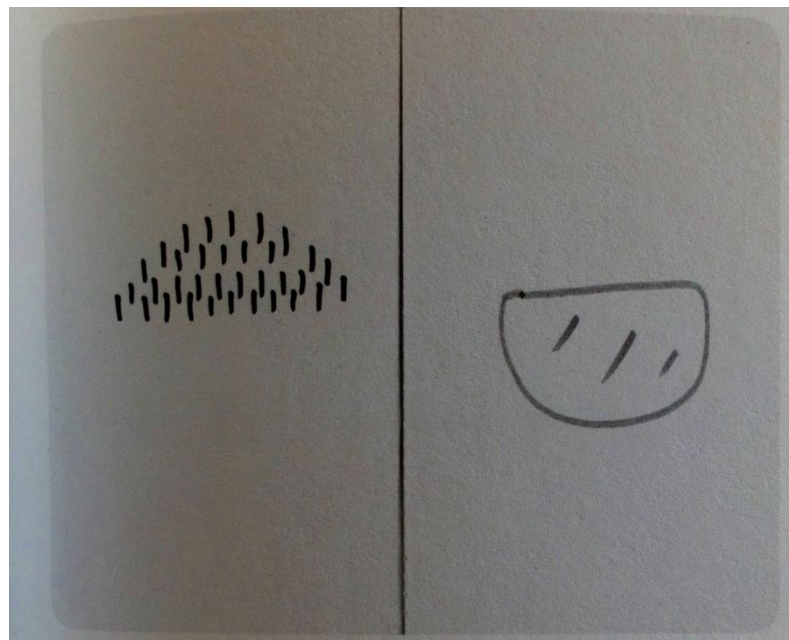

SOBRE LES IL·LUSTRACIONS...

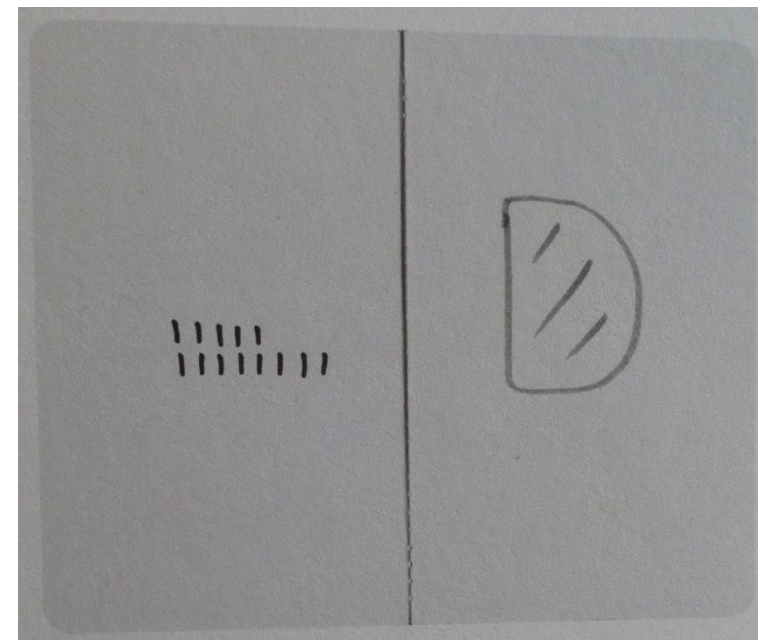

redundància

complementarietat

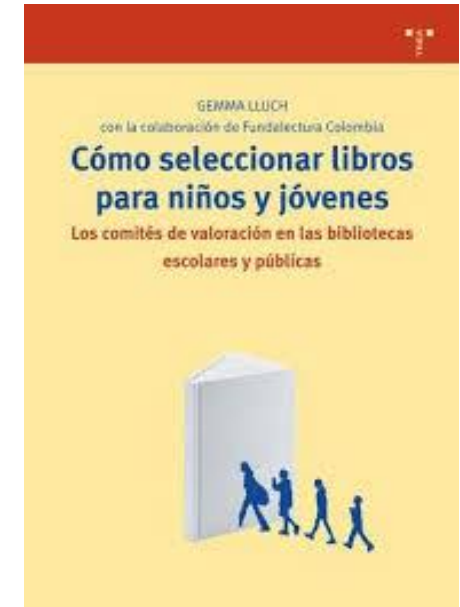
disjunció

Van der Linden, Sophie. (2015).
Álbum[es] Ed.Ekaré, pp.16-17.

álbum[es]

Característiques de les imatges en els bons llibres il·lustrats:

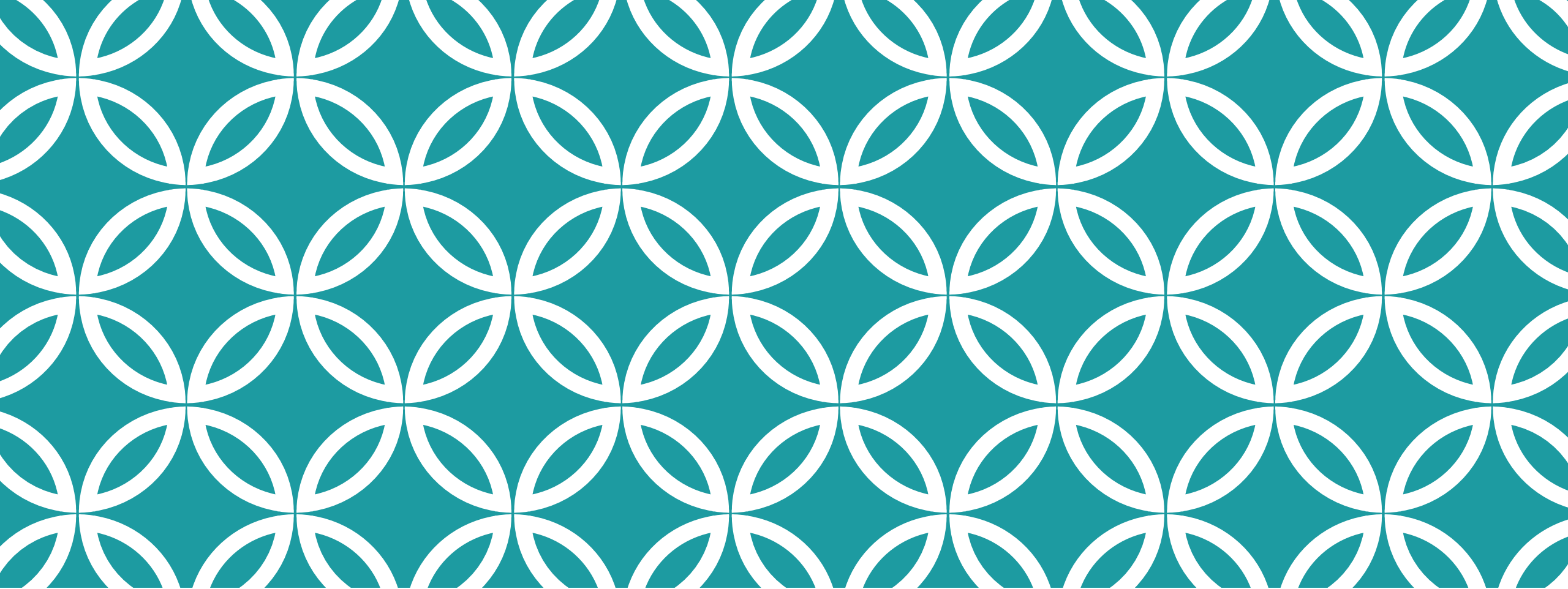
- Són atractives.
- Transmeten sensacions.
- Susciten sentiments i reflexió.
- Es troben en sintonia o creen un contrast intencionat amb el ritme del relat.
- Creen espais vitals i no simples decorats.
- Donen vida als personatges.

Lluch, G. (2010).

Cómo seleccionar libros para niños y jóvenes.

Gijón: Ed. Trea, pp.105-108.

LLIBRES DE POESIA

SOPA DE LIBROS

Maria Cristina Ramos
Guzmán

La luna lleva un silencio

Ilustraciones
de Paula Alenda

ANAYA

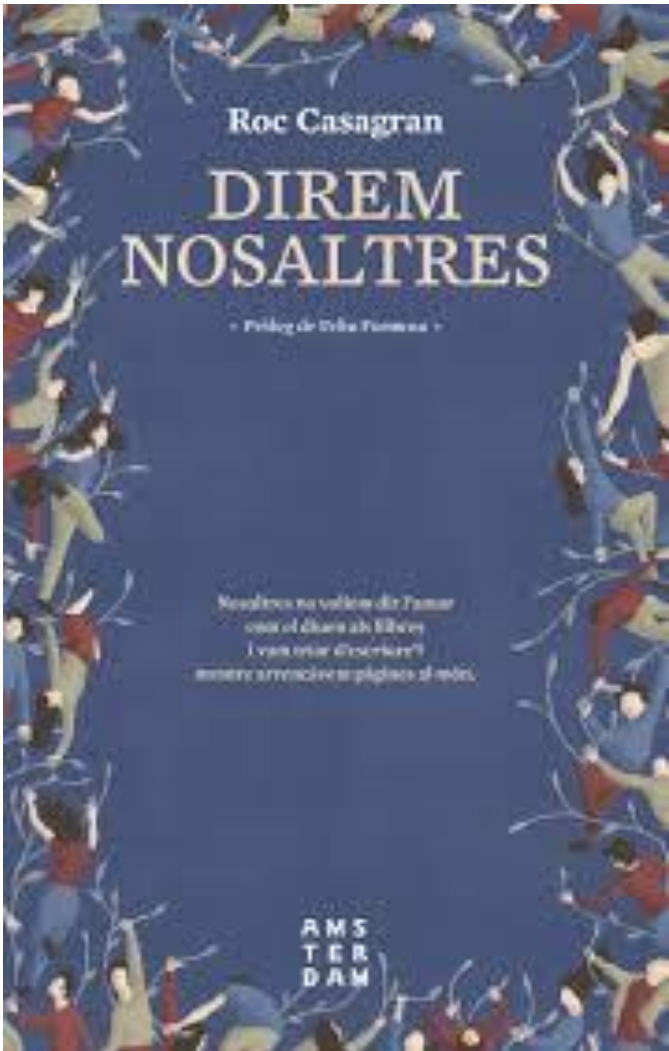
motuVIUS

PARAULES D'AMOR de tota mena

Miquel Pujadó
il·lustracions de Cristina Zafra

BARCANOVA

Roc Casagran

DIREM NOSALTRES

« Follet de l'Elba »

Nosaltres no volem dir l'amor
com el diamant el·líptic
I vam estar d'esperar?
mentre arrencava el plaçament d'elles.

AMS
TER
DAM

VISUAL I DITS I NAS I ORELLES I GUST DE CIRERES

Ricardo Alcántara / Carles Alcoy / Fina Anglès Soronellas /
Mercè Anguera / J.L. Badal / Ricard Bonmatí / Lolita Bosch /
Àngel O. Brunet / Eulàlia Canal / Carles Cano / Oriol Canosa /
Joaquim Carbó / Lola Casas / Joan Cavallé / Rat Cebrián Sabat
/ Jaume Cela / Jordi Cervera / Salvador Comelles / Teresa Duran
/ Lluís Farré / Jordi Folck / Francesc Gisbert / Núria Homs / Gabriel
Janer Manila / Germán Machado / Pep Molist / Anna Obiols /
Miquel Obiols / Mar Pavón / Joana Pijama / Joan de Déu Prats /
Imma Pujol / Roser Rimbau / Judit Robert / Roger Roig / Cristina
Serret / Carlos Terrón / Tomeu Tomàs Torrell / Olga Xirinacs

Piscina,
un petit oceà

Felipe Munita

DIEZ PÁJAROS EN MI VENTANA

Ilustraciones de Raquel Echenique

Editorial Lumen

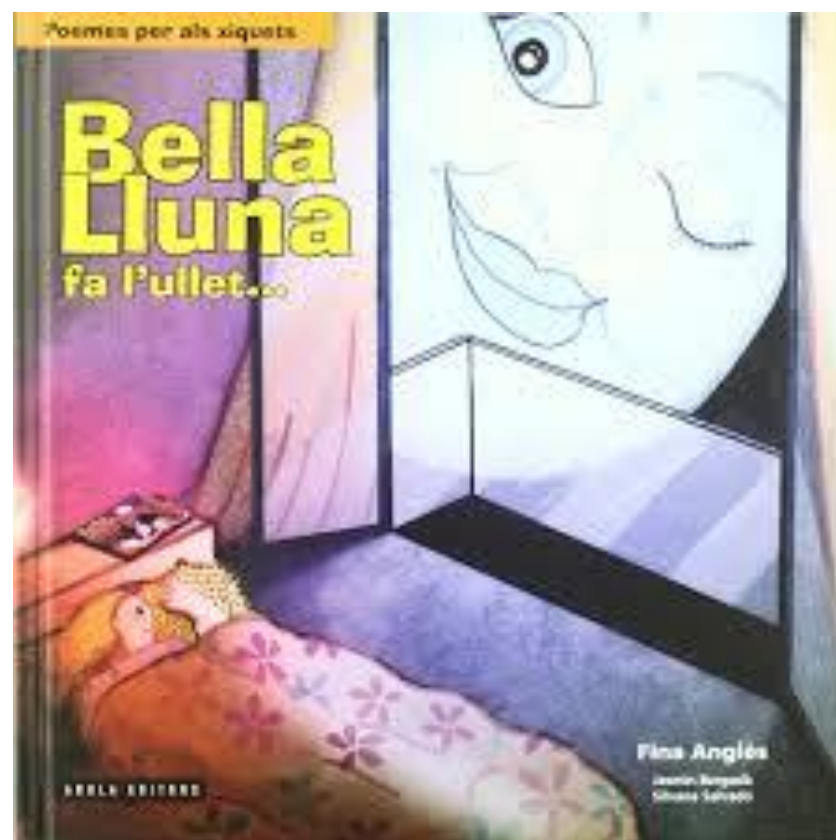

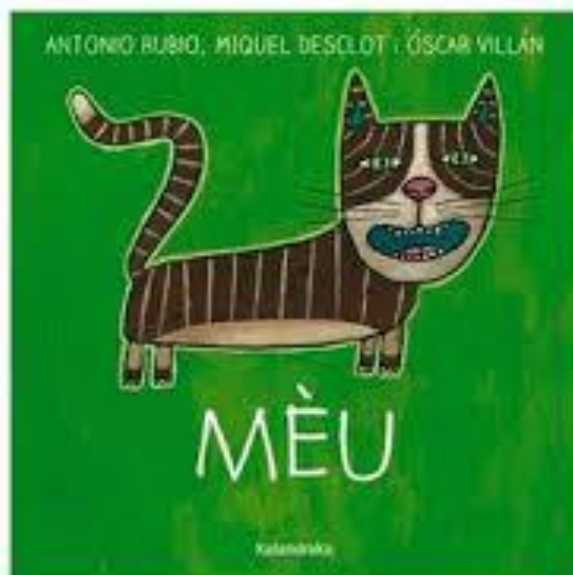
EL IDIOMA SECRETO

María José Ferrada

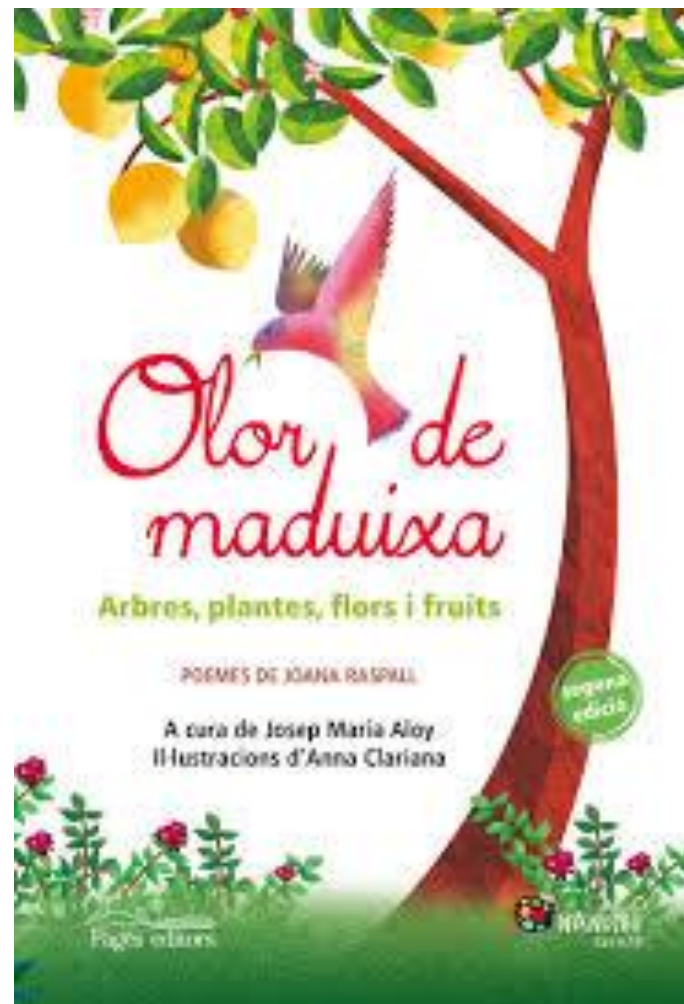
Ilustraciones de
Zuzanna Gelej

POESIES

amb suc

Selecció de Miquel Desclot
Il·lustracions de Mercè Galí

Antologia de poesia per a infants

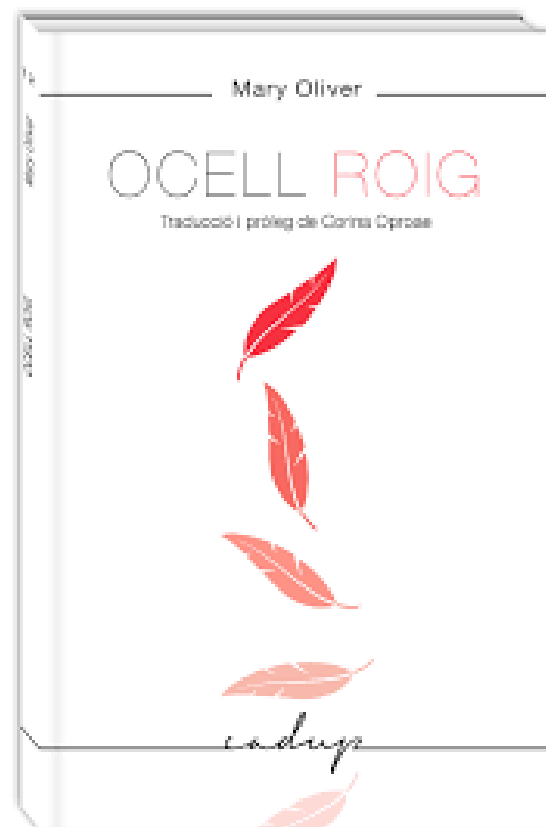
laGalera50

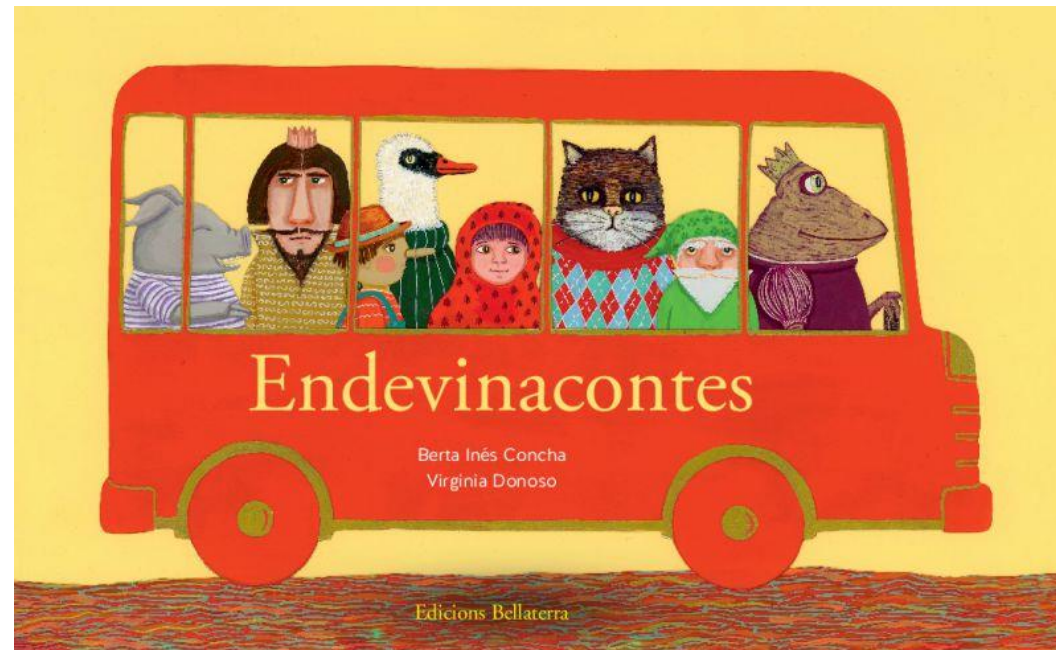

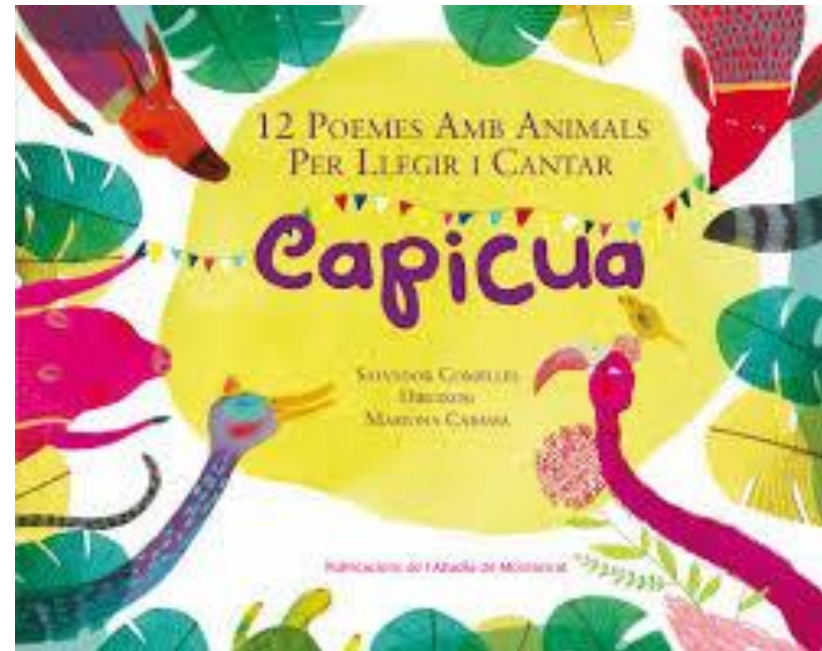
VERGIL BRIT, M. COUDRE BEHRELL, EDUARD MONTAUDO

ILLUSTRATIONS BY MONIKA WAGNER

ELINE EDITION

Maria Cabrera
La ciutat cansada

Prerod Carles Riba 2016

Prerod

Illustrations der Einheitstheorie

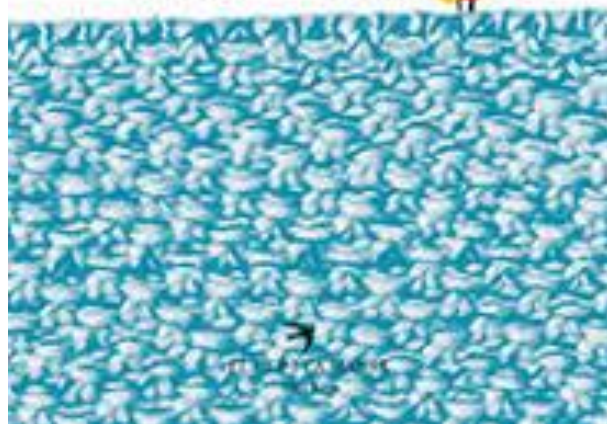
44
poemas
para leer
con niños

selección
de
Mar
Benegas

LIT-
DOL

POEMES DE FRED i MANTA

NÚRIA MONTRE
DORCÉ CALS

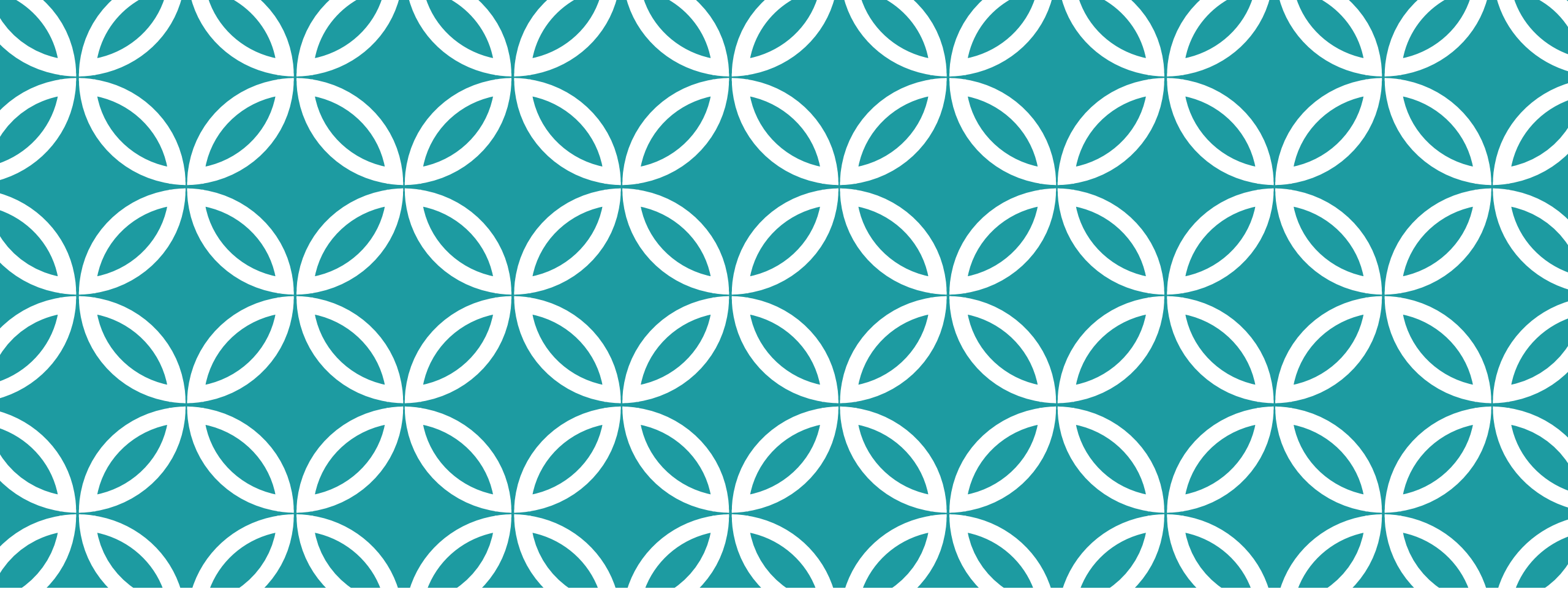
Llengua abolida

Poesia completa

Maria-Mercè Marçal

labutxaca

COM NO LLEGIR UN POEMA

Benegas, M. (2013).

44 poemas para leer con niños

Litera Libros editorial

Gràcies per la vostra atenció!

Dani Espresate Romero

despresa@xtec.cat

Servei de Suports i Recursos
Lingüístics